

Antibioticagebruik en resistentie

Drs. Robert Jan Molenaar, pluimveedierenarts

Het antibioticumgebruik bij dieren staat tegenwoordig nogal in de schijnwerpers, omdat steeds meer bij mensen voorkomende (mogelijk van dieren afkomstige) bacteriën resistent worden. Op Europees niveau wordt nu toenemend druk uitgeoefend op de deelstaten om hun antibioticumgebruik te verantwoorden.

Nederland: veel antibiotica

In Nederland wordt, uitgedrukt in dagdoseringen per dierjaar (zie kader), veel meer antibiotica gebruikt dan bijvoorbeeld in Frankrijk en Duitsland. Dit is uiteraard niet goed voor ons imago als exportland van dierlijke producten. De Nederlandse regering ziet zich dan ook gedwongen maatregelen te nemen. De verschillende diersectoren, waaronder ook de vleeskuikensector, hebben tot 2012 nog de gelegenheid zelf orde op zaken te stellen. Daarom is er een plan opgesteld om het antibioticagebruik in Nederland in kaart te brengen.

Convenant antibioticagebruik vleeskuikens

Voor het in kaart brengen en beperken van het diergeneeskundig antibioticagebruik in Nederland is een sectoroverschrijdend plan opgesteld, vastgelegd in het "convenant". Het PPE heeft een werkgroep samengesteld die zich namens de vleeskuikensector inzet om de beloftes uit het convenant waar te maken. Deelnemende partijen zijn NOP, NVP, Nepluvi, Nevedi, GD, VMP, GPN en KNMvD. Deze brede deelname binnen de sector is hard nodig. Enkele belangrijke punten waar leden van de werkgroep zich voor inzetten zijn:

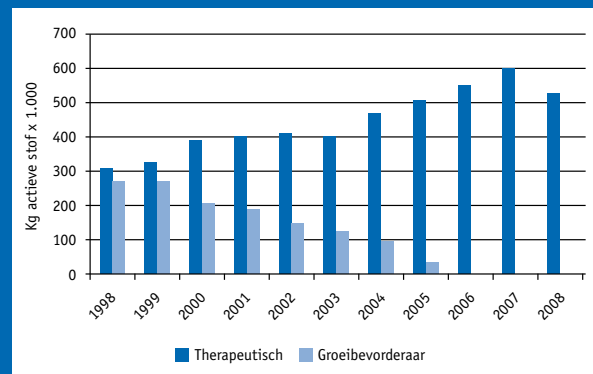
- Het in kaart brengen en continu monitoren van het antibioticagebruik.
- Vastleggen wat we verstaan onder "correct gebruik" van antibiotica. De werkgroep vindt dat de nadruk van de politiek niet moet liggen op het verlagen van het aantal kilo's antibiotica, maar veel meer op het correcte gebruik van antibiotica. Dit kan natuurlijk alleen als we een duidelijk beeld hebben wat "correct" precies inhoudt.
- Inventariseren van de risicofactoren die leiden tot antibioticagebruik.

In 2012 moet er een zeer compleet beeld zijn van het antibioticagebruik in Nederland.

Veelgestelde vragen over antibiotica

Is de stijging in antibioticagebruik veroorzaakt door het wegvallen van de antimicrobiële groeibevorderaars (AMGB)?

Het verbieden van de AMGB lijkt niet veel geholpen te hebben. Het totale jaarlijkse gebruik van antibiotica is ongeveer gelijk gebleven, maar het wordt nu verkocht onder de noemer "therapeutisch". Dit blijkt uit onderstaand overzicht van het antibioticagebruik over alle diersoorten in Nederland.

Bron: FIDIN rapportages

Dagdoseringen per dierjaar (dd/dj), wat is dat eigenlijk?

De eenheid dd/dj geeft aan hoeveel dagen een dier behandeld wordt per jaar dat het leeft. Als een vleeskuiken dus drie dagen behandeld is en geslacht werd op een leeftijd van 42 dagen, dan is dat $3 \times 365/42 = 26$ dd/dj. Het nut van deze eenheid wordt duidelijk als we het antibioticagebruik van twee dieren vergelijken. Als we alleen naar het aantal kilo's kijken, dan is het logisch dat men voor een koe veel meer antibiotica gebruikt dan voor een kip en voor een volwassen kip meer dan voor een ééndagskuiken. De eenheid dd/dj geeft de mogelijkheid om het gebruik bij die dieren toch eerlijk met elkaar te vergelijken.

Wordt resistentie wel veroorzaakt door antibioticagebruik?

Veel mensen zijn er niet van overtuigd dat het resistentieprobleem veroorzaakt wordt door het gebruik van antibiotica. Toch wijzen de feiten in deze richting. In 1928 werd het eerste antibioticum ontdekt. Enkele tientallen jaren later kwam de massaproductie van antibiotica op gang. Nu, in 2009, bestaan er bacteriestammen die tegen alles resistent zijn, en zelfs de gemiddelde E. coli-infectie is pas goed te bestrijden na een gevoeligheidstest. De samenhang tussen de ontdekking van antibiotica en de toenemende resistentie kan niet toevallig zijn: waarom zouden de bacteriën anders niet eeuwen geleden al resistent geworden zijn? Waarschijnlijk dus omdat er toen nog geen antibiotica gebruikt werden.